

שמעתא עמיקתא

העוזב ביתו, האם יש לו היתר ליטול המזוזות עמו

א. שמירה על ידי קיום מצות מזוזה. ב. איסור נטילת המזוזות כשעובר דירה. ג. החלוקה של המזוזות שאינן מהודרות. ד. חובת תשלום על המזוזות שהבעל הבית משאיר. ה. שכר כתיבה ידור בדירה.

א. שמירה על ידי קיום מצות מזוזה

במבוא בשר"ס ע"ז (י) לידוד פשרת חובת מצות מזוזה היא שמירת הבית. ובמנחות (ש"ס) אמרו מצוה להניח המזוזה בטפח הסמוך לרה"ר מאי טעמא רבנא אמרי כדי שיפגע במזוזה מיד, רב חנינא מסורא אומר כי היכי דתינטריה. ופרש"י דתינטריה לכל הבית "מן המזיקין". וכתב חנינא פסק הטי"ז (סי' רפ"ט ס"ק א) והש"ך (סי' רפ"ט ס"ק א) פסק כשתי הטעמים. וכן במבוא ברש"י (פסחים ד. ד"ה חובת הדר) שכתב דמזוזה חובת הדר היא שהיא משמרתו. וכן הוא ברש"ב"א (חולין קלה: ד"ה לפרוקי, הובא בב"י רס"י רפ"ט) ובמרדכי (הלי סטבתי ס"י תתקס"ב) הנפסק להלכה ברמ"א (סי' רפ"ט ס"ק א). [וכן מבואר בטור (סי' רפ"ט) בשם מהר"ם מרוטנבורג, ובב"ח (סי' רפ"ט אות ה). וע"י עוד בזה בדברי מלכאל (חי"ט סי' עט ד"ה והנה הוסיקוס כתבו בטעם). דב"י יצ"ב (וי"ד סי' קצ"א) ובאג"מ (וי"ד ח"ב סי' קמ"א ד"ה וניחא). וע"י בשו"ת שבת הלוי (סי' קפ"א) שכתב דמ"מ ליכא שימור במקום דליכא מצוה. [וע"י עוד משכ"י סי' א' אות ט' ס"ק ר"ג] שכתב דמי שרצה ולפ"ז גם המניחים. [וכן הוא באחרות רבינו (חי' ע"ג קס"ד). מילתו שו"ר בהלכה למשה (מזוזות עמודים משכ"י סי' א' אות ט' ס"ק ר"ג) שכתב דמי שרצה לקבוע מזוזה במקום דברור דפטור ממזוזה מן הדין משום שמירה, הרשות בידו, והוכיח כן מהמהר"ם מרוטנבורג שעשה מזוזה לפתח בית מדרשו מפני (שקודם שיתקן בו מזוזה) שכשישן ב. איסור נטילת המזוזות כשיוצא מביתו והנה מבואר עוד בש"ס בב"מ (ק"ב) דהמשכיר בית לחבירו על השוכר לעשות לו מזוזה, וכשהוא יוצא לא יטלנה בידו ויצא. וע"י בתוס' (שם) קא: ד"ה לא יטלנה ויצא, ושבת כ"ב. ד"ה רב אמר מתיירו] שפירשו דאסור להוציא לפי שהמזיקין באין בבית שאין בו מזוזה וכשנטלה כאילו הוא ארון שידורו בבית, ע"כ. וע"י ברית"א (ב"מ סי' רפ"ט) דהיינו טעמא כי חלה קדושת שכניה בבית זה אין לו לסלקה משם. ובמבוא בעל האור החיים בראשון לציון (סי' רצ"א ע"ג ס"א) דהם דכל הבתים מעיקרא אין בהם מזוזה וע"י המזוזה הוסיף הזיקא, מ"מ היכן שהיה מזוזה ונטלה ע"י אדם (לאחר מכן) אחרת ממקומה חמיר, דכיון שהיתה למזיקין מניעה ע"י המזוזה כאשר הוא נוטלה הם מתכנסין ובאים למקום שלא היו יכולין לבא אליו, וע"כ. וכע"ז לא כתב מדליה בשבת הלוי (חי' סי' רכ"א ד"ה הנה הא דקשה) אלא שהמזוזה נטלה אלא שיש להטלה כתב בשם השאלות בשם אחר אמאי השוכר לא יטול את המזוזה כשיוצא, והיינו משום הורדת המזוזה מקדושתה, וע"כ כתב דזה לא אינו עומד לקובעה אחר, אבל בלא"ה שרי. ולמעשה בב"י (וי"ד סי' קפ"א) ובדרכי משה (שם אות א) הביאו ד"ה דאסור ליה ליהב את המזוזה ליהב את המזוזה ליהב את המזוזה, ולא חילק בין אם דעתו לקבוע בבית אחר או לאו. וכן דייק הפמ"ג (סי' ס"ו מ"ו ס"ס"ג א). וכן פסק הפת"ש (שם סי' ק"א) ודעת הגרי"ק צ"ל (אחרות רבנו חי' ע"ג ע"ג קע"א אותיות לט-מ) להחמיר דאף מי שקיבל המזוזות שהשאלה (כגון מגמ"ח) אינו רשאי להורידם כשיוצא כדי להחזירם. [וע"י במזוזות מלכים (שם הלכה למשה אות קפ"ט) בשם המחנה חיים (חי' סי' ע"ג) שרצה לקדקד מלשון לא יטלנה בידו ויצא דרך הוא עצמו אסור לנטלה אבל מותר לו להסירה ע"י כרי וקטן, וסיים דאפשר דגם זה אסור, ע"כ. וע"י"ש (במזוזות מלכים) שפסק לחמיר דאסור שכתב לחומרה].

אלא דמ"מ כתב הבר"כ (וי"ד סי' קפ"א) שבמקום הדוחק וכגון שאין לו להשיג מזוזה אחרת, יש לסמוך על דברי השאלות. וכן פסק הפת"ש (שם סי' ק"א). אלא דע"י בערוה"ש (שם אות א) שנשאר בצ"ע האם לסמוך על דברי הבר"כ בזה. ובלא"ה בזמנינו אינו מצוי שאין מזוזות בהישג יד. [ואם השוכר בטעות יצא מהבית והמזוזות עמו, מסתבר דהוא בכלל מעוות לא יוכל לתקן דהרי כבר נפטר מחובת מזוזה ומה יהני לחזור ולקובעם. וש"מ במזוזות מלכים (שם) בשם המחנה חיים שמתפק בהן].

וע"י בשאלת עב"ץ (חי' סי' ק"ז סי' ק"ט אות א) דמי שעוקר דירתו מביתו זה לבית אחר, וביתו הראשון שהיה דר בו קנה ישראל אחר, והקונה אצתי אינו רוצה לדור בו קנה אפטר שישיכרנה לישראל אחר, אע"פ דעדיין לא דרים בו יש לקבוע בו מזוזה מותר טעמים: א. [א] כי לא שוכנס אפי' פעם א' בשנה חייב במזוזה, [ב] משום סכנתה, ואפי' לא יצא כלל מאחרי שע"פ עתיד הוא להשיכרו לישראל, ע"כ. [אולם לכאור מותר דברי עצמו במ"ק (סי' י"ט ד"ה גם מה שכתב ע"ז) שכת' שמי שיוצא מהבית ואינו דר שם פטור ממזוזה, ע"י"ש. וע"י בפמ"ג (א"ח סי' ס"ו מ"ו ס"ס"ג א) דבגווא דאחר צאתו מהבית יהיה פטור ממזוזה לגמרי, וכגון שסוגר הבית ולא גר שם, אף אחד מותר להורידה. וכן נטל הגרי"ש צ"ל (ע"י"ש לט"ב שו"ת שבסוף הספר ויקרא תשובה ל"ח)].

ומבואר דסי'ל דבית שעומד לשכירת יש בו משום סכנה אע"פ דעתה לא גרים בו. אלא דע"י נמנחת יצחק (חי' סי' צ"ב) שפסק כהשאלת עב"ץ, ומ"מ כתב בגוואט שחשוק יוצא צריך את המזוזות לצורך ביתו ואצתי הבית שהוא יוצא ממנו אינו נשכר, יש לסמוך על דברי הבר"כ (סי' רצ"א ס"ק א) במקום שאין מוצא מזוזה לבית המזוזה עתה לדור בזה, כדאי הם הגאונים שכתבו דאם קובעה מיד בבית אחר לדין כן בזה לסמוך עליהם בשעת הדחק.

אלא דלמעשה בזמנינו מזוזות מצויות וא"כ קשה לסמוך על היתר הנ"ל, אלא דמ"מ חובר מצוי שהעומד להכנס בבית מביא מזוזות עמו, ובכ"ה מצוה בבב"כ (וי"ד סי' קפ"א) דאף אם מיד שיוצא מבית זה יבא רעהו לדור בו זה נכנס וזה יוצא ושניהם נכונים זה להוציא מזוזתו וזה להכניס את שלו תיכף ממש בכניסה ויצאה, אע"פ דלא שייך בזה הני טעמים איתאמרו בה, אפי' ה"ל דאסור משום ש"לא פלוגי רבנן, ע"כ. ומ"מ מדברי למדנו דבכ"ה מ"מ ליכא משום סכנה קשה כמו שפסקו ב"א פשוט כשנוגף חשוק הגזירה.

המבואר במ"א (סי' תמו ס"ק ה) דלא מחמירם בלא פשוט כמו שפסקו בגזירה.

ג. להחליט מזוזות שאינן מהודרות

והנה הדעת קדושים (וי"ד סי' רצ"א ע"ג ס"ק א) יצא לחדש שהגם שאין להוציא מזוזה כשיוצא, מ"מ אין חשש החלפה ולהניח שם מזוזה שאינה מסופר מובהק כ"כ, ובפרט שיכול לומר שמציאה לבודקה, ואח"כ משיים מזוזה אחרת שאינה פסולה, ע"כ. וכדבריו פסקו בשו"ת לבושי מרדכי (תל' וי"ד סי' מב מ"ב בתרא סי' קמ) ובחלקת יעקב (וי"ד סי' ק"א ס"א).

ואם באג"מ (וי"ד ח"ד סי' מ' אות א) שמשמע שמתפק בהי דינא של הדעת קדושים. וש"מ בתשובות וכתבים (סי' כ"ד, י"ד) דשאלו את החו"א"א אם יכול להחליף המזוזות מההודרות בפחות מההודרות והשיב שאין תולשים מזוזות. וע"י בספר מור ואהלות (האל ברכות והודאות סי' ט) שכת' דאם השוכר השני מסיר המזוזה הישנה וקובע חדשה, בודאי הוא מותר הראשון לנטלה, ע"כ. ובתשובות והנהגות (חי' סי' תקמ"ט) כתב דהדרך המובחרת היא לצאת ולהניח המזוזות קיימים ואחר שיכנס הלוקח יחליפם כי עיקר האיסור הוא ליטול המזוזה בשעה שיצא. ולמעשה נראה דבגוואט דהכנסת המזוזות של דלכא בכ"ה משום סכנה ר"ל פלוג י"ל דמסכנין להקל. וכן פסק במנחת יצחק (חי' סי' ק"א אות א).

ובשו"ת באר משה (חי' סי' קפ"א) יצא להחיר להוציא המזוזות ע"י דברי השיטה מקובצת שכת' דאסור להוציא המזוזות משום דמזוזה היא כדי לשמור על המזיקין ואם ניטלה מן הבית כיון שישראל רג בו הו"ל כמזיק את חבירו דשמה לא ימצא אחרת מיד, ע"כ. ולפ"ז מוכח דלא כהרב"כ, כל שהאחר מחזיק מזוזות משלו שוב רשאי השוכר היוצא ליטול את המזוזות בשעת יציאתו, דתו ליכא חשש דשמה לא ימצא אחרת מיד.

אולם לכאורה יש לדחות דכוונת הש"ט"מ דמה"ט אסור, אבל לעולם אף היכן דליכא חששא מ"מ משום לא פלוג רבנן. וכן משמעות דברי הוסיקוס שלא חילקו בזה. ובשו"ת באר המשה גופא לא סמך ע"ז וע"כ כתב עצה שכמה ימים לפני צאתו מן הבית יחליף אותם המזוזות המהודרות במזוזות פשוטות וכשרות, או שעל הבית השני הנכנס לבית הוא יחליפם אחר שנסמך, דמן הדין צריך לשלם דמי המזוזות השייכים להבעל הבית היוצא, ומאחר שיש לו אחרים למה ישלם, ע"כ. ובאג"מ (וי"ד ח"ד סי' מ' סוף אות א) שכתב להחיר (שם מ"מ יריד שהמזוזות היו יקרות ובעליהם), לסמוך על הגאון הרי"א הענקין צ"ל דאמר שבמקום שחדר במדינה שאין שום אדם נכנס לבית א"כ צבעו בעה"ב תחילה, וכשצובעין הא מוכרחין להסיר את המזוזה שלא תתקלקל, ורשאי ממילא ליטלם. וממילא אף שעדיין לא השכיר, יש להחיר ליטלם אף שיעברו איהו ימים עד שיצבע, ע"כ].

ד. חובת תשלום על המזוזות שהבעל הבית משאיר

והנה שאלו השואר המזוזות על הנכנס במקומו לשלם כתב הבי"י (סי' רצ"א) בשם הר"י מנוח שאם הראשון מקפיד על דמיה "טוב" לשלם לו. אלא דמשמע מדבריו התשלומין אינם חובה. אולם הרמ"א (שם סי' א) שינה לשון הבי"י וכתב ד"צריך" לשלם, והב"ח (שם) כתב ד"חייב" לעשות כן. וש"מ באג"מ (וי"ד ח"ד סי' מ' אות א ד"ה אך) שגם דייק דלכאורה הבי"י והרמ"א פלוגי, ומ"מ מסיק דחייב לשלם, אלא שהוא לפי שו"ל על המזוזה ע"י מחיר השוק אפי' שהיא יקרה מאוד להבעלים וכגון שקבלו מירושה וכדו', ומ"מ אף גוואט שיש לו לשלם עבור המזוזות אסור לטול לליטלם. וכ"כ במנחת יצחק (חי' סי' צ"א אות א) שיכול לתבוע את השוכר שישלם עבורם. [ונ"י"ש עוד בחי"ט סי' ק"ו].

וע"י בחלקת יעקב (שם אות א) שכתב דאם אין השוכר הנכנס מוכן לשלם עבורם, י"ל כיון דבלא"ה הרבה שישו"ת מביא לבית אחר, נוטלה ויוצא וכשצריכין לו המזוזות לבית השני ובשעה"ז סמכנין עליהם (כ"כ"ש בשם הרב"כ), וא"כ ה"ה בפ"מ (הפסד מדי המזוזות) דכשע"ל הדחק דמי. ואע"פ שבערוה"ש (שם אות א) כתב בקצרה צריך לשים לו מעותיו ואם לא שילם אסור לו ליטול המזוזות, ולא הזכיר כשע"ל הראשונים הנ"ל שכתב להחיר, מ"מ לפע"ד נראה כמו שכתבת, ע"כ. [וע"י"ש (אות ד) שפסק דחייב לשלם מזוזה לפי רמת ההידור שלה, ולא דמי שזוהי כשרה ותו ל"ו].

ה. כשעכו"ם ידור בדירה

וכל זה כשישראל מוכר או משכיר להשאר המזוזות על הנכנס במקומו לשלם כתב הבי"י (סי' רצ"א) בשם הר"י מנוח שאם הראשון מקפיד על דמיה "טוב" לשלם לו. אלא דמשמע מדבריו התשלומין אינם חובה. אולם הרמ"א (שם סי' א) שינה לשון הבי"י וכתב ד"צריך" לשלם, והב"ח (שם) כתב ד"חייב" לעשות כן. וש"מ באג"מ (וי"ד ח"ד סי' מ' אות א ד"ה אך) שגם דייק דלכאורה הבי"י והרמ"א פלוגי, ומ"מ מסיק דחייב לשלם, אלא שהוא לפי שו"ל על המזוזה ע"י מחיר השוק אפי' שהיא יקרה מאוד להבעלים וכגון שקבלו מירושה וכדו', ומ"מ אף גוואט שיש לו לשלם עבור המזוזות אסור לטול לליטלם. וכ"כ במנחת יצחק (חי' סי' צ"א אות א) שיכול לתבוע את השוכר שישלם עבורם. [ונ"י"ש עוד בחי"ט סי' ק"ו].

וע"י בחלקת יעקב (שם אות א) שכתב דאם אין השוכר הנכנס מוכן לשלם עבורם, י"ל כיון דבלא"ה הרבה שישו"ת מביא לבית אחר, נוטלה ויוצא וכשצריכין לו המזוזות לבית השני ובשעה"ז סמכנין עליהם (כ"כ"ש בשם הרב"כ), וא"כ ה"ה בפ"מ (הפסד מדי המזוזות) דכשע"ל הדחק דמי. ואע"פ שבערוה"ש (שם אות א) כתב בקצרה צריך לשים לו מעותיו ואם לא שילם אסור לו ליטול המזוזות, ולא הזכיר כשע"ל הראשונים הנ"ל שכתב להחיר, מ"מ לפע"ד נראה כמו שכתבת, ע"כ. [וע"י"ש (אות ד) שפסק דחייב לשלם מזוזה לפי רמת ההידור שלה, ולא דמי שזוהי כשרה ותו ל"ו].

ה. כשעכו"ם ידור בדירה

וכל זה כשישראל מוכר או משכיר להשאר המזוזות על הנכנס במקומו לשלם כתב הבי"י (סי' רצ"א) בשם הר"י מנוח שאם הראשון מקפיד על דמיה "טוב" לשלם לו. אלא דמשמע מדבריו התשלומין אינם חובה. אולם הרמ"א (שם סי' א) שינה לשון הבי"י וכתב ד"צריך" לשלם, והב"ח (שם) כתב ד"חייב" לעשות כן. וש"מ באג"מ (וי"ד ח"ד סי' מ' אות א ד"ה אך) שגם דייק דלכאורה הבי"י והרמ"א פלוגי, ומ"מ מסיק דחייב לשלם, אלא שהוא לפי שו"ל על המזוזה ע"י מחיר השוק אפי' שהיא יקרה מאוד להבעלים וכגון שקבלו מירושה וכדו', ומ"מ אף גוואט שיש לו לשלם עבור המזוזות אסור לטול לליטלם. וכ"כ במנחת יצחק (חי' סי' צ"א אות א) שיכול לתבוע את השוכר שישלם עבורם. [ונ"י"ש עוד בחי"ט סי' ק"ו].

וע"י בחלקת יעקב (שם אות א) שכתב דאם אין השוכר הנכנס מוכן לשלם עבורם, י"ל כיון דבלא"ה הרבה שישו"ת מביא לבית אחר, נוטלה ויוצא וכשצריכין לו המזוזות לבית השני ובשעה"ז סמכנין עליהם (כ"כ"ש בשם הרב"כ), וא"כ ה"ה בפ"מ (הפסד מדי המזוזות) דכשע"ל הדחק דמי. ואע"פ שבערוה"ש (שם אות א) כתב בקצרה צריך לשים לו מעותיו ואם לא שילם אסור לו ליטול המזוזות, ולא הזכיר כשע"ל הראשונים הנ"ל שכתב להחיר, מ"מ לפע"ד נראה כמו שכתבת, ע"כ. [וע"י"ש (אות ד) שפסק דחייב לשלם מזוזה לפי רמת ההידור שלה, ולא דמי שזוהי כשרה ותו ל"ו].

ה. כשעכו"ם ידור בדירה

וכל זה כשישראל מוכר או משכיר להשאר המזוזות על הנכנס במקומו לשלם כתב הבי"י (סי' רצ"א) בשם הר"י מנוח שאם הראשון מקפיד על דמיה "טוב" לשלם לו. אלא דמשמע מדבריו התשלומין אינם חובה. אולם הרמ"א (שם סי' א) שינה לשון הבי"י וכתב ד"צריך" לשלם, והב"ח (שם) כתב ד"חייב" לעשות כן. וש"מ באג"מ (וי"ד ח"ד סי' מ' אות א ד"ה אך) שגם דייק דלכאורה הבי"י והרמ"א פלוגי, ומ"מ מסיק דחייב לשלם, אלא שהוא לפי שו"ל על המזוזה ע"י מחיר השוק אפי' שהיא יקרה מאוד להבעלים וכגון שקבלו מירושה וכדו', ומ"מ אף גוואט שיש לו לשלם עבור המזוזות אסור לטול לליטלם. וכ"כ במנחת יצחק (חי' סי' צ"א אות א) שיכול לתבוע את השוכר שישלם עבורם. [ונ"י"ש עוד בחי"ט סי' ק"ו].

וע"י בחלקת יעקב (שם אות א) שכתב דאם אין השוכר הנכנס מוכן לשלם עבורם, י"ל כיון דבלא"ה הרבה שישו"ת מביא לבית אחר, נוטלה ויוצא וכשצריכין לו המזוזות לבית השני ובשעה"ז סמכנין עליהם (כ"כ"ש בשם הרב"כ), וא"כ ה"ה בפ"מ (הפסד מדי המזוזות) דכשע"ל הדחק דמי. ואע"פ שבערוה"ש (שם אות א) כתב בקצרה צריך לשים לו מעותיו ואם לא שילם אסור לו ליטול המזוזות, ולא הזכיר כשע"ל הראשונים הנ"ל שכתב להחיר, מ"מ לפע"ד נראה כמו שכתבת, ע"כ. [וע"י"ש (אות ד) שפסק דחייב לשלם מזוזה לפי רמת ההידור שלה, ולא דמי שזוהי כשרה ותו ל"ו].

ה. כשעכו"ם ידור בדירה

וכל זה כשישראל מוכר או משכיר להשאר המזוזות על הנכנס במקומו לשלם כתב הבי"י (סי' רצ"א) בשם הר"י מנוח שאם הראשון מקפיד על דמיה "טוב" לשלם לו. אלא דמשמע מדבריו התשלומין אינם חובה. אולם הרמ"א (שם סי' א) שינה לשון הבי"י וכתב ד"צריך" לשלם, והב"ח (שם) כתב ד"חייב" לעשות כן. וש"מ באג"מ (וי"ד ח"ד סי' מ' אות א ד"ה אך) שגם דייק דלכאורה הבי"י והרמ"א פלוגי, ומ"מ מסיק דחייב לשלם, אלא שהוא לפי שו"ל על המזוזה ע"י מחיר השוק אפי' שהיא יקרה מאוד להבעלים וכגון שקבלו מירושה וכדו', ומ"מ אף גוואט שיש לו לשלם עבור המזוזות אסור לטול לליטלם. וכ"כ במנחת יצחק (חי' סי' צ"א אות א) שיכול לתבוע את השוכר שישלם עבורם. [ונ"י"ש עוד בחי"ט סי' ק"ו].

וע"י בחלקת יעקב (שם אות א) שכתב דאם אין השוכר הנכנס מוכן לשלם עבורם, י"ל כיון דבלא"ה הרבה שישו"ת מביא לבית אחר, נוטלה ויוצא וכשצריכין לו המזוזות לבית השני ובשעה"ז סמכנין עליהם (כ"כ"ש בשם הרב"כ), וא"כ ה"ה בפ"מ (הפסד מדי המזוזות) דכשע"ל הדחק דמי. ואע"פ שבערוה"ש (שם אות א) כתב בקצרה צריך לשים לו מעותיו ואם לא שילם אסור לו ליטול המזוזות, ולא הזכיר כשע"ל הראשונים הנ"ל שכתב להחיר, מ"מ לפע"ד נראה כמו שכתבת, ע"כ. [וע"י"ש (אות ד) שפסק דחייב לשלם מזוזה לפי רמת ההידור שלה, ולא דמי שזוהי כשרה ותו ל"ו].

ה. כשעכו"ם ידור בדירה

וכל זה כשישראל מוכר או משכיר להשאר המזוזות על הנכנס במקומו לשלם כתב הבי"י (סי' רצ"א) בשם הר"י מנוח שאם הראשון מקפיד על דמיה "טוב" לשלם לו. אלא דמשמע מדבריו התשלומין אינם חובה. אולם הרמ"א (שם סי' א) שינה לשון הבי"י וכתב ד"צריך" לשלם, והב"ח (שם) כתב ד"חייב" לעשות כן. וש"מ באג"מ (וי"ד ח"ד סי' מ' אות א ד"ה אך) שגם דייק דלכאורה הבי"י והרמ"א פלוגי, ומ"מ מסיק דחייב לשלם, אלא שהוא לפי שו"ל על המזוזה ע"י מחיר השוק אפי' שהיא יקרה מאוד להבעלים וכגון שקבלו מירושה וכדו', ומ"מ אף גוואט שיש לו לשלם עבור המזוזות אסור לטול לליטלם. וכ"כ במנחת יצחק (חי' סי' צ"א אות א) שיכול לתבוע את השוכר שישלם עבורם. [ונ"י"ש עוד בחי"ט סי' ק"ו].

וע"י בחלקת יעקב (שם אות א) שכתב דאם אין השוכר הנכנס מוכן לשלם עבורם, י"ל כיון דבלא"ה הרבה שישו"ת מביא לבית אחר, נוטלה ויוצא וכשצריכין לו המזוזות לבית השני ובשעה"ז סמכנין עליהם (כ"כ"ש בשם הרב"כ), וא"כ ה"ה בפ"מ (הפסד מדי המזוזות) דכשע"ל הדחק דמי. ואע"פ שבערוה"ש (שם אות א) כתב בקצרה צריך לשים לו מעותיו ואם לא שילם אסור לו ליטול המזוזות, ולא הזכיר כשע"ל הראשונים הנ"ל שכתב להחיר, מ"מ לפע"ד נראה כמו שכתבת, ע"כ. [וע"י"ש (אות ד) שפסק דחייב לשלם מזוזה לפי רמת ההידור שלה, ולא דמי שזוהי כשרה ותו ל"ו].

ה. כשעכו"ם ידור בדירה

וכל זה כשישראל מוכר או משכיר להשאר המזוזות על הנכנס במקומו לשלם כתב הבי"י (סי' רצ"א) בשם הר"י מנוח שאם הראשון מקפיד על דמיה "טוב" לשלם לו. אלא דמשמע מדבריו התשלומין אינם חובה. אולם הרמ"א (שם סי' א) שינה לשון הבי"י וכתב ד"צריך" לשלם, והב"ח (שם) כתב ד"חייב" לעשות כן. וש"מ באג"מ (וי"ד ח"ד סי' מ' אות א ד"ה אך) שגם דייק דלכאורה הבי"י והרמ"א פלוגי, ומ"מ מסיק דחייב לשלם, אלא שהוא לפי שו"ל על המזוזה ע"י מחיר השוק אפי' שהיא יקרה מאוד להבעלים וכגון שקבלו מירושה וכדו', ומ"מ אף גוואט שיש לו לשלם עבור המזוזות אסור לטול לליטלם. וכ"כ במנחת יצחק (חי' סי' צ"א אות א) שיכול לתבוע את השוכר שישלם עבורם. [ונ"י"ש עוד בחי"ט סי' ק"ו].

וע"י בחלקת יעקב (שם אות א) שכתב דאם אין השוכר הנכנס מוכן לשלם עבורם, י"ל כיון דבלא"ה הרבה שישו"ת מביא לבית אחר, נוטלה ויוצא וכשצריכין לו המזוזות לבית השני ובשעה"ז סמכנין עליהם (כ"כ"ש בשם הרב"כ), וא"כ ה"ה בפ"מ (הפסד מדי המזוזות) דכשע"ל הדחק דמי. ואע"פ שבערוה"ש (שם אות א) כתב בקצרה צריך לשים לו מעותיו ואם לא שילם אסור לו ליטול המזוזות, ולא הזכיר כשע"ל הראשונים הנ"ל שכתב להחיר, מ"מ לפע"ד נראה כמו שכתבת, ע"כ. [וע"י"ש (אות ד) שפסק דחייב לשלם מזוזה לפי רמת ההידור שלה, ולא דמי שזוהי כשרה ותו ל"ו].

ה. כשעכו"ם ידור בדירה

וכל זה כשישראל מוכר או משכיר להשאר המזוזות על הנכנס במקומו לשלם כתב הבי"י (סי' רצ"א) בשם הר"י מנוח שאם הראשון מקפיד על דמיה "טוב" לשלם לו. אלא דמשמע מדבריו התשלומין אינם חובה. אולם הרמ"א (שם סי' א) שינה לשון הבי"י וכתב ד"צריך" לשלם, והב"ח (שם) כתב ד"חייב" לעשות כן. וש"מ באג"מ (וי"ד ח"ד סי' מ' אות א ד"ה אך) שגם דייק דלכאורה הבי"י והרמ"א פלוגי, ומ"מ מסיק דחייב לשלם, אלא שהוא לפי שו"ל על המזוזה ע"י מחיר השוק אפי' שהיא יקרה מאוד להבעלים וכגון שקבלו מירושה וכדו', ומ"מ אף גוואט שיש לו לשלם עבור המזוזות אסור לטול לליטלם. וכ"כ במנחת יצחק (חי' סי' צ"א אות א) שיכול לתבוע את השוכר שישלם עבורם. [ונ"י"ש עוד בחי"ט סי' ק"ו].

וע"י בחלקת יעקב (שם אות א) שכתב דאם אין השוכר הנכנס מוכן לשלם עבורם, י"ל כיון דבלא"ה הרבה שישו"ת מביא לבית אחר, נוטלה ויוצא וכשצריכין לו המזוזות לבית השני ובשעה"ז סמכנין עליהם (כ"כ"ש בשם הרב"כ), וא"כ ה"ה בפ"מ (הפסד מדי המזוזות) דכשע"ל הדחק דמי. ואע"פ שבערוה"ש (שם אות א) כתב בקצרה צריך לשים לו מעותיו ואם לא שילם אסור לו ליטול המזוזות, ולא הזכיר כשע"ל הראשונים הנ"ל שכתב להחיר, מ"מ לפע"ד נראה כמו שכתבת, ע"כ. [וע"י"ש (אות ד) שפסק דחייב לשלם מזוזה לפי רמת ההידור שלה, ולא דמי שזוהי כשרה ותו ל"ו].

ה. כשעכו"ם ידור בדירה

וכל זה כשישראל מוכר או משכיר להשאר המזוזות על הנכנס במקומו לשלם כתב הבי"י (סי' רצ"א) בשם הר"י מנוח שאם הראשון מקפיד על דמיה "טוב" לשלם לו. אלא דמשמע מדבריו התשלומין אינם חובה. אולם הרמ"א (שם סי' א) שינה לשון הבי"י וכתב ד"צריך" לשלם, והב"ח (שם) כתב ד"חייב" לעשות כן. וש"מ באג"מ (וי"ד ח"ד סי' מ' אות א ד"ה אך) שגם דייק דלכאורה הבי"י והרמ"א פלוגי, ומ"מ מסיק דחייב לשלם, אלא שהוא לפי שו"ל על המזוזה ע"י מחיר השוק אפי' שהיא יקרה מאוד להבעלים וכגון שקבלו מירושה וכדו', ומ"מ אף גוואט שיש לו לשלם עבור המזוזות אסור לטול לליטלם. וכ"כ במנחת יצחק (חי' סי' צ"א אות א) שיכול לתבוע את השוכר שישלם עבורם. [ונ"י"ש עוד בחי"ט סי' ק"ו].

וע"י בחלקת יעקב (שם אות א) שכתב דאם אין השוכר הנכנס מוכן לשלם עבורם, י"ל כיון דבלא"ה הרבה שישו"ת מביא לבית אחר, נוטלה ויוצא וכשצריכין לו המזוזות לבית השני ובשעה"ז סמכנין עליהם (כ"כ"ש בשם הרב"כ), וא"כ ה"ה בפ"מ (הפסד מדי המזוזות) דכשע"ל הדחק דמי. ואע"פ שבערוה"ש (שם אות א) כתב בקצרה צריך לשים לו מעותיו ואם לא שילם אסור לו ליטול המזוזות, ולא הזכיר כשע"ל הראשונים הנ"ל שכתב להחיר, מ"מ לפע"ד נראה כמו שכתבת, ע"כ. [וע"י"ש (אות ד) שפסק דחייב לשלם מזוזה לפי רמת ההידור שלה, ולא דמי שזוהי כשרה ותו ל"ו].

ה. כשעכו"ם ידור בדירה

וכל זה כשישראל מוכר או משכיר להשאר המזוזות על הנכנס במקומו לשלם כתב הבי"י (סי' רצ"א) בשם הר"י מנוח שאם הראשון מקפיד על דמיה "טוב" לשלם לו. אלא דמשמע מדבריו התשלומין אינם חובה. אולם הרמ"א (שם סי' א) שינה לשון הבי"י וכתב ד"צריך" לשלם, והב"ח (שם) כתב ד"חייב" לעשות כן. וש"מ באג"מ (וי"ד ח"ד סי' מ' אות א ד"ה אך) שגם דייק דלכאורה הבי"י והרמ"א פלוגי, ומ"מ מסיק דחייב לשלם, אלא שהוא לפי שו"ל על המזוזה ע"י מחיר השוק אפי' שהיא יקרה מאוד להבעלים וכגון שקבלו מירושה וכדו', ומ"מ אף גוואט שיש לו לשלם עבור המזוזות אסור לטול לליטלם. וכ"כ במנחת יצחק (חי' סי' צ"א אות א) שיכול לתבוע את השוכר שישלם עבורם. [ונ"י"ש עוד בחי"ט סי' ק"ו].

וע"י בחלקת יעקב (שם אות א) שכתב דאם אין השוכר הנכנס מוכן לשלם עבורם, י"ל כיון דבלא"ה הרבה שישו"ת מביא לבית אחר, נוטלה ויוצא וכשצריכין לו המזוזות לבית השני ובשעה"ז סמכנין עליהם (כ"כ"ש בשם הרב"כ), וא"כ ה"ה בפ"מ (הפסד מדי המזוזות) דכשע"ל הדחק דמי. ואע"פ שבערוה"ש (שם אות א) כתב בקצרה צריך לשים לו מעותיו ואם לא שילם אסור לו ליטול המזוזות, ולא הזכיר כשע"ל הראשונים הנ"ל שכתב להחיר, מ"מ לפע"ד נראה כמו שכתבת, ע"כ. [וע"י"ש (אות ד) שפסק דחייב לשלם מזוזה לפי רמת ההידור שלה, ולא דמי שזוהי כשרה ותו ל"ו].

העוסק במצווה דרבנן האם פטור ממצווה דאורייתא

תנן (ברכות י"ז:) מי שמתו מטל לפניו פטור מק"ש ומן התפילה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה. נושאי המטה וחלופיהן וחלופי חלופיהן, את שלפני המטה ואת שלאחר המטה, את שלפני המטה צורך בהם פטורים, ואת שלאחר המטה צורך בהם חייבין, ואלו ואלו פטורים מן התפילה. קברו את המת וחזרו אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה יתחילו, ואם לא לא יתחילו.

ופרש"י מי שמתו וכו' פטור מלקרות ק"ש - לפי שהוא טרוד במחשבת קברתו והוא דומיא דחנן דפטור משום טרדה דמצוה.

ושלאחר המטה - אף אם צורך בהם חייבין הואיל וכבר יצאו ידי חובתן מן המת.

ואלו ואלו פטורין מן התפילה - דלאו דאורייתא היא.

ומקור היא דיןא דהעוסק במצווה פטור מן המצוה מבואר בגמ' לעיל מיניה (נ"א) דתניא בשבתך בביתך פרט לעוסק במצוה, ובלכתך בדרך פרט לת

